

Ministerstvo aj úrad sa draho. Prišiel o milióny na

PROJEKT NA OBEČNÝ VODOVOD, KANALIZÁCIU A ČISTARENĚ

Obec Tulčík sa stala rukojemníkom v zdihavej hre, ktorej rozuzlenie je zatiaľ neznáme.

TULČÍK, KOŠICE. Vyše dva roky trvajúce rozhodovanie, či Východoslovenská vodárenská spoločnosť (VVS) porušila alebo neporušila zákon o verejnom obstarávaní, sa skončilo.

Rada Úradu pre verejné obstarávanie (ÚVO) ako odvolací orgán teraz zmenila prvotný nový verdikt svojho úradu, ktorý predtým rozhodol, že zo strany vodárni došlo k účelovému a nedovolenému rozdeleniu predmetu jednej eurofondovej zákazky na štyri podlimitné s cieľom znížiť predpokladanú hodnotu pod finančný limit pre nadlimitnú zákazku s prísnejšími pravidlami.

Rada ÚVO tak nepotvrdila ani závažné porušenie zákona, ktoré konštatovala správa o výsledkoch administratívnej kontroly jednej zo zákaziek vodárni z Ministerstva investícií, regiónálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI) SR ako riadiaceho orgánu pre integrovaný regionálny operačný program (IROP) 2014 - 2020.

Na čele tohto rezortu bola vtedy ešte ministerka Veronika Remišová (Za ľudí).

Ministerstvo už medzičasom pod novým vedením nadsťalej neustupuje od svojich pôvodných zistení. Argumentuje, že Rada ÚVO nerozhodla-jednomyselne, čo označilo za zriedkavý jav, a tiež tým, že ani predseda úradu Peter Kubovič sa nestotožnil s odôvodnením tohto rozhodnutia a pripojil k nemu nesúhlasné stanovisko.

Práve zistenia z kontroly MIRRI odštartovali procesy, ktoré existencie ohrozili zákazky Košická Polianka - vodovod, Ploské - Ortáže - vodovod, prívod vody a vodojem (obe v okrese Košice-okolie), Fintice - kanalizácia a Tulčícko-termiansky skupinový vodovod (obe v okrese Prešov), ktorý sa mal budovať aj pre blízke obce Záhradné, Veľký Slivník a Podhorany.

Tri projekty z nich sa medziasom podarilo zachrániť a už že VVS po dohode s vysúťažajúcimi zhotoviteľmi zákaziek zrušila uzavreté zmluvy i verejné obstarávanie a zrealizovala nové namiesto tých napadnutých.

Katastrofu pre obec Tulčík v podobe nemožnosti využiť prídelené eurofondy sa však už odvrátiť nepodarilo, lebo v tomto prípade vybratá firma nesúhlasila so zrušením celej sťažky len tesne pred samotným podpisom zmluvy a podala námietky na ÚVO, ktorý im vyhovel.

Zrušenie verejného obsta-

ránania zo strany VVS v prípade Tulčíka úrad pozastavil. Označil ho za predčasné, lebo ešte neboli právoplatne ukončené súvisiace kontroly samotného úradu ani ministerstva.

No a práve o odvolaní voči súvisiacemu rozhodnutiu úradu v konaní o preskúmaní úkonov VVS pred podpisom zmluvy, ktoré sa začalo na žiadosť ministerstva, až teraz rozhodla Rada ÚVO.

Kopčák: Hrozí zlyhanie projektu

Zuľfalý starosta Tulčíka Peter Kopčák (KDH) hovoril Korzáru o katastrofe pre obec už v závere februára, keď ešte nebolo známe aktuálne definitívne rozhodnutie Rady ÚVO.

Teraz, keď už vysvitlo, že tento eurofondový projekt prakticky skolaboval úplne zbytočne len pre chybné posúdenie zo strany ministerstva i ÚVO, že došlo k porušeniu zákona, je Kopčák ešte rozhorčenejší ako vtedy.

„Rada ÚVO rozhodla o oprávnenosti námietok až 16. mája 2023, teda 11 mesiacov (!) po ich uplatnení. VVS sice začala konať, aby projekt bol v čo najkratšom čase aspoň naštartovaný, ale má to viac úskali a je vo veľkej časovej tiesni,“ začal popisom aktuálneho stavu.

Najväčšou prekážkou je podľa neho to, že z IROP je možné čerpať prostriedky len do konca roka 2023. Prítom realizácia projektu počíta so zhruba 20 mesiacmi.

„Hrozí nevyčerpanie asi 3,5 milióna eur a nedokončenie, resp. aj úplné zlyhanie projektu. Preto je potrebné hľadať možnosti jeho financovania aj po 31. decembri 2023, o čo som opakovane požiadal nového ministra investícií Petra Balíka,“ ozrejmil Kopčák.

Starosta žiada odškodnenie alebo kompenzáciu

Ako pokračoval, omeškanie projektu nastalo kvôli viacsobnému kontrolovaniu dokumentácie, nesprávne mu zrušeniu sťažky a následne až 11-mesačnému rozhodovaniu zo strany ÚVO.

„Celkovo dosiahlo omeškanie projektu už zhruba dva roky a je spôsobené najmä prieťahmi na úradoch zo strany MIRRI, ÚVO a Prešovského samosprávneho kraja (sprostredkovateľský orgán pre IROP - pozn. red.). Preto by bolo veľmi nesprávne a nepravdivé, aby kvôli tomu zlyhal projekt výstavby vodovodu v našej obci. Naši obyvatelia sa stali rukojemníkmi a obetami v tejto zdihavej a neodôvodnenej hre. Prosíme, aby v tejto výnimočnej nepriaznivej situácii, ktorú sme nezavinili, boli využité všet-

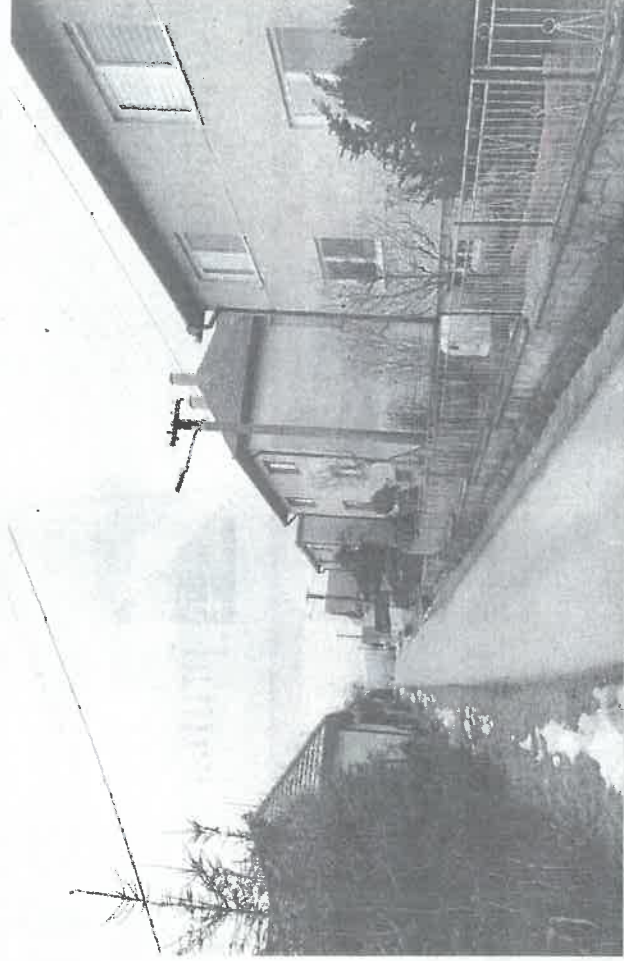

FOTO: P. K.

Jedna z ulíc obce s veľkým nedostatkom vody v studniach.

V rokoch 2016 sa zrealizovala väčšina z obecného rozpočtu a v spolupráci s VVS aspoň prvá etapa vodovodu - od vodojemu k materskej škole a obecnému úradu s vetvami, ktoré umožnili napojiť spolu len zhruba 15 percent rodinných domov.

Zvyšných 85 percent vodovodu, teda chýbajúcich 8 kilometrov, malo byť prefinancovaných práve z terajších eurofondov. „Hrozí to, že viacerí obyvatelia, vrátane mňa, máme hlavný prívod vody do vodojemu len osem metrov od našich domov či pozemkov, ale vodu z vodojemu doma nemáme. Čiže, paradoxne, vodu v obci máme, aj nemáme. Na zverenie,“ sťažoval sa nám v závere februára starosta.

Potreba obecného vodovodu v Tulčíku sa pritom stáva z roka na rok nalhavejšou, pretože sa zo studni stratila voda bud úplne, alebo jej majú obyvatelia oveľa menej ako predtým.

Navyše pri jej nedostatku ešte klesá už i tak veľmi nevýhovujúca kvalita. V tulčíckych studniach je už aj tak extrémne tvrdá a so škodlivými látkami. Susedia si navzájom provizórne čiastočne pomáhajú čerpaním vody z jednej studne do druhej, ale vodu do nich vozia aj hasičskou cisternou z vodojemu. Ročne ide o stovky výjazdov.

VVS nesúhlasila s výsledkami kontroly ani verdiktom ÚVO

Na črtajúce sa problémy upozornil Korzár ešte v júni 2021, keď získal informácie o výsledkoch ministerskej kontroly zákazky v Košickej Polianke.

Kontrolóri konštatovali účelové a nedovolené rozdelenie predmetu tejto zákazky na štyri vyššie spomínané podlimitné s cieľom znížiť predpokladanú hodnotu pod finančný limit pre

nadlimitnú zákazku s prísnejšími pravidlami.

Z toho vyplývala aj finančná korekcia vo výške 25 percent z celkových oprávnených výdavkov na projekt, ktorý je vo výške 90 percent financovaný z eurofondov. Tá istá hrozba korekcie potom visela aj nad zvyšnými tromi zákazkami.

VVS od samého prepuknutia

stena o nedovolenom a účelovom rozdelení zákazky.

„Od počiatku išlo o štyri rôzne projekty oddelené časovo, funkčne i miestne. Všetky štyri projekty sa týkajú rôznych obcí, ktoré sú od seba vzdialené od 54 do 9 kilometrov. Z technického hľadiska ide o rôzne a unikátne stavby, ktoré spolu žiadnym spôsobom nespúšajú. Na všetky štyri stavby musela byť vypracovaná samostatná projektová dokumentácia,“ argumentovala v júni 2021 pre Korzár Agentúra Penelopa, ktorá mediálne zastupuje VVS.

Pýtala sa tiež, prečo by VVS účelovo rozdeľovala zákazku, keď aj tak použila otvorený a sťažný proces verejného obstarávania, ktorého sa mohol zúčastniť akýkoľvek záujemca o zákazku po spšení stanovených podmienok účasti.

„Aby sa preukázalo, že naozaj ide o účelové a nedovolené rozdelenie jednej zákazky na viacero, musia byť v zmysle judikatív európskych súdov naplnené súčasne všetky tri súvislosti požadované zákonom - časová, miestna aj vecná (funkčná).“

ÚVO práve túto trojnásobnú súvislosť medzi zákazkami konštatoval v rozhodnutí z júna 2022, v ktorom to aj rozsiahlo odôvodňoval.

Dalším jeho výrokom bolo, že toto rozdelenie zákaziek malo vplyv na výsledok verejného obstarávania.

Samotné spojené konanie o preskúmanie úkonov kontrolovanej (VVS) na žiadosť ministerstva sa týkalo už iba troch zákaziek (Košická Polianka, Fintice a Tulčík).

Vodárne sa voči tomuto verdiktu odvolali na Radu ÚVO.

Odvolací orgán si na posúdenie tejto veci prizval znalca v odbore stavebníctva a v odvetviach vodné i líniové stavby, aby vypracoval odborné stanovisko.

Odvolací orgán potvrdil časovú i miestnu súvislosť

Rada napokon zmenila verdikt svojho úradu a konanie zastavila, lebo nezistila porušenie tohto zákona, ktoré by malo alebo mohlo mať vplyv na výsledok verejného obstarávania.

V 78-stranovom rozhodnutí zo 16. mája 2023 však odvolací orgán nedal za pravdu argumentácii vodárni v plnom rozsahu.

Súhlasil s prvostupňovým rozhodnutím svojho úradu v tom, že medzi všetkými tromi zákazkami bola evidentná časová súvislosť.

„Časová súvislosť znamená najmä rovnaké, prípadne časovo blízke obdobie realizácie jednotlivých procesných úkonov zo strany kontrolovanej, napr. vyhlásenie daných postupov zadávania zákaziek, uzavretie zmlúv či rovnaká alebo podobná lehota plnenia daných zákaziek,“ písal ÚVO vo svojom pôvodnom verdikte.

Mal za nesporné, že všetky zákazky boli vyhlásené v krátkom časovom slede, a to od 25. 3. do 18. 8. 2020, z čoho mu bolo zrejmé, že „kontrolovaniu o potrebe uskutočnenia stavebných prác, ktoré boli predmetom týchto zákaziek, musel mať vedomosť v tom istom časovom období“.

Rada ÚVO potvrdila aj argumentáciu svojho úradu, že medzi zákazkami existovala evidentná miestna súvislosť, lebo mali byť „realizované v rámci územnej pôsobnosti kontrolovanej, t. j. v rámci uceleného územného obvodu východoslovenského regiónu, v ktorom kontrolovanej (obstarávateľ) vykonáva svoju pôsobnosť“.

Vodárenská spoločnosť odmietla odôvodnenia úradu pri časovej i miestnej súvislosti ako absurdné, lebo podľa takejto logiky by mohla zadávať len jednú zákazku za celý rok.

Znaleci Zákazky sú rozdielne

Ako kľúčové pre konečné rozuzlenie tejto kauzy sa tak ukázalo až posúdenie vecnej (funkčnej) súvislosti medzi zákazkami. Rada ÚVO sa pri verdikte o tejto otázke opierala práve o stanovisko znalca.

mýlili, Tulčík to vyšlo

Vodovod z eurofondov

ODPADOVÝCH VÔD MAJÚ VYPRACOVANÝ UŽ OD ROKU 2004

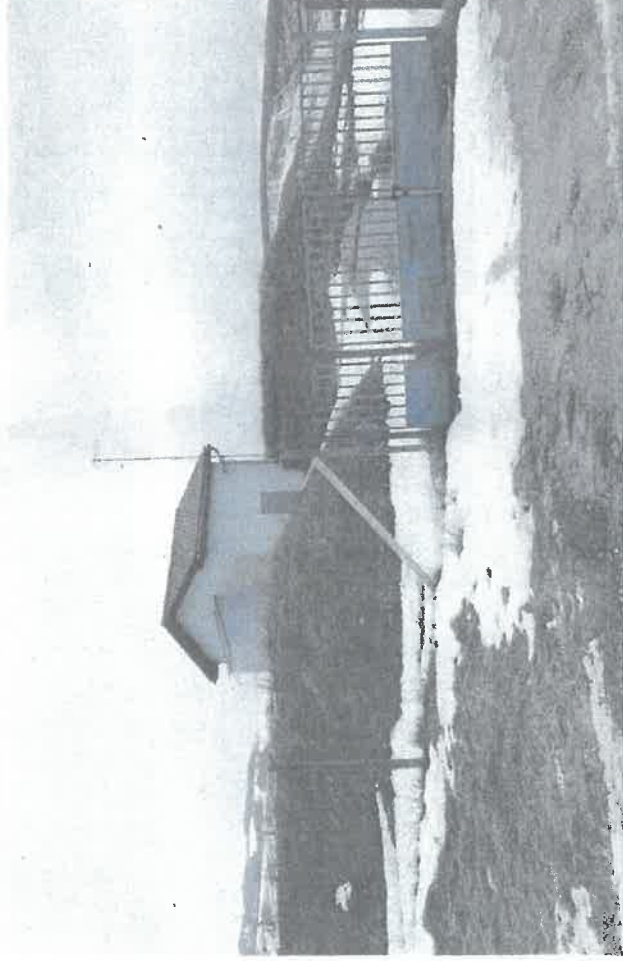

FOTO: P. K.

Funkčný vodovod 150 metrov nad obcou Tulčík.

Ako uviedol úrad v nariadení rozhodnutí, zo špecifikácie a charakteru predmetu obstarávaných troch zákaziek bolo zrejme, že ich predmetom boli výlučne stavebné práce rovnakého alebo podobného charakteru a súvisiace dotávky v odvetví vôd.

Aj keď išlo v prípade výstavby vodovodov a kanalizácií o odlišné zariadenia, bol ich schopný podľa neho zrealizovať jeden subjekt, keďže sa aj o jednotlivé preverované zákazky uchádzali i viacerí rovnakí záujemcovia.

Na základe toho mal úrad za preukázané, že medzi tromi zákazkami „bolo možné konštatovať evidentnú vecnú súvislosť“.

Znalec na konci svojho obšiahleho stanoviska vyslovil záver, že vodárstvo a stokovodné sú dve odlišné odvetvia vodného hospodárstva.

Vodovody a kanalizácie majú preto obrovské množstvo podstatných rozdielov, ktoré vychádzajú z podstaty týchto stavieb aj z právnych predpisov, technických noriem, ako i stavebných postupov a technických riešení.

Za najkomplikovanejšiu označil znalec práve tulčícku zákazku, pri ktorej sa má vybudovať vodovodného alebo obšarpania stanica.

Na základe porovnania súťažných podkladov jednotlivých obstarávaní predpokladá, že firma, ktorá by ju robila, by vedela zrealizovať i jednoduchšiu stavbu vodovodu v Košickej Polianke, ale aj kanalizáciu a súvisiacu čerpaciu stanicu vo Finticiach.

Stavebný subjekt, ktorý by ešte bol trebars aj schopný vybudovať vodovod v Košickej Polianke, by už nemusel stačiť na ostatné dve zákazky, pretože sú pri nich „použitie zložitejšie stavebné postupy pre vybudovanie čerpacích stanic a vodojemu“.

No a vytráta spoločnosti pre Fintice by síce zvládla aj vodovod v Košickej Polianke, ale nie je zarúčené, že by mala schopnosť aj na stavbu v Tulčíku.

Zhrnul, že zákazky sú roz-

■ **V súvislosti** s vodárskymi zákazkami na východe Slovenska došlo ku kurióznnej situácii, ktorá dospela až do paradoxného vyústenia.

Pôvodné prvostupňové rozhodnutie ÚVO zo 7. júna 2022 totiž obsahuje dva výroky, ktoré sa po verdikte Rady ÚVO o odvolaní zo 16. mája 2023 vzájomne vylučujú.

Obsahom výroku 1 v prvostupňovom rozhodnutí bolo, že ÚVO nariadiť košický vodárňam zrušiť použitý postup zadávania zákazky Tulčícko-

„Sme radi, že Rada ÚVO definitívne potvrdila, že VVS neporušila zákon o verejnom obstarávaní pri predmetných zákazkách. Po dlhoročnej snahe o vysvetlenie z nášho pohľadu od počiatku zrejmeho nesprávneho a nelogického postupu kontrolných orgánov vítame rozhodnutie odvolacieho orgánu, ktorý potvrdil správnosť postupu pri obstarávaní zákaziek tak, ako bol realizovaný VVS,“ reagovali vodári.

Chceli by využiť všetky dostupné zdroje pre rozšírenie siete verejných vodovodov a verejných kanalizácií, čo však predpokladá aj súčinnosť na strane orgánov verejnej moci a kontrolných orgánov.

„Privítali by sme väčšiu prúžnosť a efektívnejšie nastavenie procesov, ktoré by v konečnom dôsledku nemarili viacero úspešných projektov pre obyvateľov nových vodovodov či kanalizácií.“

Riešenie pre Tulčík

Zaujímali sme sa, či už majú vodári nejaké riešenie, ako a odkiaľ získať peniaze aj na tulčícko-termiansky vodovod, ktorý sa kvôli konaniam na ÚVO nemo-

nie vysúfaziť ho pre každú zvlášť v samostatných obstarávaníach. Došlo tak k nedovolenému rozdeleniu jednej nadlimitnej zákazky na tri podlimitné. V odôvodnení rozhodnutia sa píše, že sa nemali rozdeliť, lebo súvisia miestne, časovo i vecne (funkčne).

Rada ÚVO sa však zaoberá odvolacom konaní zaoberať už len výrokom 1, teda zákazkou v Tulčíku, lebo v zmysle zákona je možné podať odvolanie iba v konaní pred uzavretím zmluvy.

dostavané v tomto programovom období a v súlade s príslušnou zmluvou o poskytnutí NFP. Zhotoviteľia, stavebné dozory aj VVS vykonávajú všetky kroky, aby práce pokračovali podľa okávaneho plánu,“ dozvedeli sme sa z vodární.

Ministerstvo aj tak trvá na svojom

Rezort investícií trvá napriek rozhodnutiu Rady ÚVO na tom, že jeho kontrola verejného obstarávania bola v súlade so zákonom, preto ani „neustupuje od pôvodných zistení“.

„ÚVO nariadiť 7. 6. 2022 zrušiť verejné obstarávanie Tulčícko-termianskeho skupinového vodovodu, konštatovať porušenie zákona o verejnom obstarávaní a dal tak za pravdu predchádzajúcim zisteniam kontroly MIRRI SR. Pokiaľ ide o rozhodnutie Rady ÚVO zo 16. 5. 2023, tá nerozhodla jednýmyselne, čo je zriedkavý stav. Jej rozhodnutie obsahuje totiž aj stanovisko samotného predsedu ÚVO, ktorý sa nerozhodnutia,“ píše sa v stanovisku odboru komunikácie ministerstva.

Ako sa v ňom ďalej uvádza, šila verdikt úradu, ktorý nariadiť VVS zrušiť súťaž pri zákazke v Tulčíku. Odôvodnením bolo, že nedošlo k porušeniu zákona, teda nedovolenému rozdeleniu zákaziek, lebo spolu vecne (funkčne) nesúvisia.

Ale keďže výrok 2 sa už nedal odvolaním napadnúť, platí v zmysle jeho znenia zároveň to, že k nedovolenému rozdeleniu tých istých zákaziek došlo, lebo spolu súvisia nielen miestne i časovo, ale aj vecne (funkčne).

FOTO: OBEC TULČÍK

Starosta Tulčíka Peter Kopták (KDH) odlišný názor predsedu ÚVO „potvrdzuje správnosť pôvodného zistenia MIRRI i postupu v súlade s rozhodovacou praxou ÚVO aj Orgánu auditu a audítora Európskej komisie, ktorí sa opakovane pri výkone auditu na Operačnom programe IROP zameriavajú práve na zistenia spôsobujúce v nedovolenom delení nadlimitných na podlimitné zákazky“.

Predsedom ÚVO i jeho rady je Peter Kubovič. Vo svojom odlišnom stanovisku síce súhlasí so zaverom rady, že všetky tri zákazky nemajú vecnú (funkčnú) súvislosť, ale podľa neho medzi zákazkami v Košickej Polianke a Tulčíku táto súvislosť existuje.

Z toho podľa jeho argumentácie vyplýva, že došlo k nedovolenému rozdeleniu zákazky, pre ktorú mala byť súťaž na Tulčícko-termiansky skupinový vodovod tak či tak zrušená.

Proti rozhodnutiu Rady ÚVO o zastavení konania už nie je možné podať opravný prostriedok.

Preskúmateľné je už len súdom po podaní žaloby do 30 dní od doručenia rozhodnutia.

PETER JABRIK

KEĎ PLATÍ AJ 2, HOČI SA VYLUCUJÚ

Výrok 2 sa zároveň týkal aj zákaziek v Košickej Polianke i Finticiach, pri ktorých už VVS podpísala zmluvy s víťaznými firmami. V zmysle novely zákona, účinnnej od 31. marca 2022, však už nie je možné podať odvolanie voči rozhodnutiu úradu vydaného v konaní po uzavretí zmluvy pri zákazkách z eurofondového programovacieho obdobia 2014–2020.

Rada ÚVO napokon v rozhodnutí o odvolaní zmenila výrok 1 v tom zmysle, že vlastne zru-

Celá kauza má aj paradoxný záver.

Zákazka v Tulčíku, ktorá je podľa Rady ÚVO (zmenený výrok 1) predsa len v poriadku, sa už nestihne zrealizovať do konca tohto roka a pridelené eurofondy na ňu prepadnú.

Vodovod v Košickej Polianke a kanalizácia vo Finticiach sa však neruší z eurofondov budujúc, hoci stále oficiálne platí, že prvé a medziasom zrušené súťaže na zhotoviteľov týchto zákaziek boli v rozpore so zákonom.